

Den kristna församlingens barn- och ungdomsverksamhet i Bibelns ljus – eller bibliska perspektiv på församlingens barn- och ungdomsverksamhet

Föredrag vid NELK i Oslo 27–29 april 2012 Bengt Birgersson

1. Inledning

1

Jag vill inleda med ett i det här sammanhanget viktigt ord från Psalt. 78, vv 1–8.

Lyssna, mitt folk, till min undervisning,
vänd era öron till min muns ord.

2 Jag vill öppna min mun till lärorikt tal,
uppenbara hemligheter från gången tid.

3 Vad vi har hört och känner till, vad våra fäder har berättat för oss,
4 det vill vi inte dölja för deras barn.

För ett kommande släkte vill vi förkunna Herrens lov,
hans makt och de under han har gjort.

5 Han upprättade ett vittnesbörd i Jakob,
sin undervisning gav han i Israel. Han fastställde den för våra fäder,
och de skulle kungöra den för sina barn.

6 Så skulle det bli känt för ett kommande släkte,
för barn som en gång skulle födas, och de skulle berätta det för sina barn.

7 De skulle då hoppas på Gud och inte glömma hans verk
utan följa hans bud.

8 De skulle inte bli som sina fäder, ett motsträvigt och upproriskt släkte,
vars hjärta var opålitligt och vars ande var trolös mot Gud.

Det ämne jag fått kan man förstå på två olika sätt: 1) Utifrån Skriftens ljus/ perspektiv göra en skiss på den ideala församlingens barn- och ungdomsverksamhet ur en praktisk-teologisk synvinkel med väsentliga kateketiska perspektiv. 2) Eller att med den egna församlingens ofta bristfälliga situation i bakhuvudet vandra in i Skriften och lyfta fram några viktiga grundläggande perspektiv på barn och unga, föräldrar, församling, undervisning mm. Jag har valt att göra detta senare alternativ.

Det betyder att jag inte tar upp praktiska, konkreta riktlinjer för hur man i en församling ska lägga upp sin barn- och ungdomsverksamhet. Det finns

andra som bättre kan undervisa om sådant. (Ex: Carsten Hjort Pedersen, Hilleröd). Men en rad bibliska perspektiv på frågan vill jag lyfta, till hjälp för oss i de olika församlingssammanhang som vi står.

Det jag ska säga, säger jag med insikt om att det visst alltid har blivit så i min egen utövning av uppgiften som pappa, som pastor eller som lärare vid teologisk institution. Jag har sett hur jag har kommit till korta. Inte minst i min roll som far. Och har i detta ingen annan tröst än att vi är samlade i Jesu namn, i hans namn, han som är vår frid.

Vi är samlade till konferens och till detta ämne i en tid av nöd, i en tid, när rätten kränks och Guds rättfärdighet är dold. Klag. 4:4 Dibarnets tunga fastnar av törst i gommen. Små barn ber om bröd, men ingen ger dem något.

Det ordet blev levande för mig vid ett möte i Småland, Silverdalens Herrgård, för ca 32–33 år sedan ... vi är också i en nödtid, där Guds ord är sällsynt ... "Jerusalem" är ödelagt, i en efterkonstantinsk tid – med många helt nya förutsättningar (fastän de i själva verket har många likheter med de förkonstantinska förutsättningarna med kristen tro som ofta avskydd minoritet i samhället) "Bryt ditt bröd!" Jfr Jerusalems förstörelse – och den postkonstantinska utvecklingen .

De flesta av oss tänker nog att vi befinner oss i slutskedet av den tid, då Gud erbjuder nåd och att Herren snart kommer, detta som vi med glädje tänker på. Men tills han kommer gäller det som Jesus sade på berget i Galiléen. Strax mer om det.

2. Stora och små i den kristna församlingen

Viktig fråga: vad är en församling. Här vill jag bara uttrycka vad jag utgår från: Det är det gudsfolk på en ort eller i en bygd, som regelbundet möts till gemensam gudstjänst i Ande och sanning, en gudstjänst där man förkunnar Guds ord på apostoliskt vis och där man utskiftar sakramenten i enlighet med Jesu instiftelse och firar gudstjänst i kärlekens omsorg om varandra och brinner för att andra ska finna vägen in i Guds rike.

Den goda skapelseordningen

Något av det mest hoppfulla i en församling, sett ur ett yttre perspektiv, är de unga föräldrarna och deras barn ... "Barn är en Herrens gåva ..." Det gäller föräldrar, men också församlingen. I somliga församlingar är barnen och de unga den stora "bristvaran" och vårt ämne idag är en icke-fråga, i andra

församlingar är barnen somliga "huvudvärk", därför att de kanske hörs för mycket i gudstjänsten ...

Den goda skapelseordningen: "Men hon (kvinnan) ska bli frälst under det att hon föder sina barn ...". Unga änkor ska gifta sig och föda barn och sköta hemmet ... (vad menas med att sköta hemmet?). Vi lever i en tid, när befolkningstillväxten hos ursprungsbefolkningen i våra nordiska länder och Nordeuropa katastrofalt minskar

3

Ps 115:13, han välsignar dem som fruktar HERREN, både små och stora. Guds välsignelse är avsedd också för de unga!

Upp 19:5 Och från tronen kom det en röst som sade: "Prisa vår Gud, alla hans tjänare, ni som fruktar honom, både små och stora." Uppmaningen till lovsång i den kristna församlingen gäller alla, de gamla och de unga.

Upp 20:12 Och jag såg de döda, både stora och små, stå inför tronen. Och böcker öppnades, och ännu en bok öppnades, livets bok. Och de döda blev dömda efter sina gärningar, efter vad som stod skrivet i böckerna. Vi står alla ansvariga inför Guds tro för våra liv. Också barnen och de unga har sitt ansvar.

2 Kung 14:26 Ty HERREN såg att Israel led svårt betryck. Det var ute med både stora och små, och ingen kom till Israels hjälp. När nöden, jordisk eller djup andlig nöd drabbar den kristna församlingen, så inkluderas barnen.

Till den kristna församlingen hör de unga. De är inte i första hand föremål för församlingens arbete – de är en del av församlingen och de delar församlingens villkor.

Men sedan kommer i vårt ansvar för varandra ett ansvar för församlingen att se till att var och en får det han behöver. Här vill vi se lite på det undervisningsmandat, som Herren har gett sin församling och som hans underherdar, Ordets tjänare, har att vaka över.

3. Undervisningsmandatet

Det stora mötet på berget i Galiléen

Evangelisten Matteus måste ha menat att händelsen på berget i Galiléen hade en mycket stor och avgörande betydelse. Obs de tre påminnelserna om att de skulle få möta Jesus i där uppe: 1) Vid förutsägelsen om Petri förnekelse, 2)

änglarnas budskap till kvinnorna vid den tomma graven och 3) Jesu ord till kvinnorna på väg från graven in till lärjungarna.

Var det vid detta tillfälle som de femhundra bröderna var där? I så fall torde hustrur och barn ha varit med ... Jfr hur Jesus mättade fem tusen och deras familjer! Här finns en tiondel (jfr en av tio spetälska) av de femtusen!

Barnen var säkert med – och de såg och hörde den Uppståndne. Och de upplevde föräldrarnas glädje!

4

”The Great Commission”

Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden – och bland mycket annat handlar detta i synnerhet om makten att förlåta synder. Vi kan nu jämföra detta med det som Jesus sade till sina lärjungar den första kvällen: "Frid vare med er. Som Fadern har sänt mig sänder jag er." Sedan han sagt detta, andades han på dem och sade: "Tag emot den helige Ande! Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder så är han bunden." (Joh. 20:22,23) Och nu: här ger Jesus dem makt/rätt att använda himmelrikets nycklar – och detta får de elva höra/ta emot i den 500 m-rnas närvaro ...

När ni går ut ... gör alla folk till lärjungar. Tyngdpunkten ligger här inte på ordet "Gå ut", som här är ett particip, utan på att göra alla folk till lärjungar. När nu Jesus har vunnit en rättfärdighet och frälsning, som gäller alla, så är kallelsen att nå dem med detta evangelium och göra dem till lärjungar, Jesu lärjungar, den uppståndnes lärjungar, hans om ska komma i härlighet. Och i detta missionsarbete in till lärjungaskap är det två avgörande delar: Dopet och tron, dopet och undervisningen som leder till och fördjupar och bevarar tron.

Döp dem i Faderns och Sonens och den Helige Andes **namn** (singularis!), i den Treenige Gudens namn (ett namn), in i gemenskap med den ende Guden. Där blir vi Guds barn som får säga Abba, Fader, 2. och vi blir iklädda Kristus med hela hans frälsning, klädda i hans rättfärdighet och 3. vi äger Anden i våra hjärtan, Anden som är en pant på det eviga livet.)

Lär dem att hålla allt vad jag har befallt. Och det betyder bl a att de har att ta ansvar för att de döpta blir undervisade! Detta är en kallelse till undervisning i församlingen! Undervisa dem! Lär dem! Hjälpt, ta med dem in i hemligheterna i Guds ord, låt dem få upptäcka som emmausvandrarna det heliga sammanhanget mellan GT och NT, löftena om Kristus, hemligheten med Kristi död, betydelsen av hans uppståndelse. En avgörande sida av

församlingens barn- och ungdomsarbete är denna undervisning, en undervisning som inte bara handlar om intellekt och förståndsmässig undervisning utan en undervisning som leder till liv, till att hålla (bevara) Jesu ord – och därtill **allt** vad han har befallt, allt vad han själv lärt och allt vad han genom sitt ord gett auktoritet åt – hela GT och åt apostlarnas undervisning. (Jag strax vända tillbaka till detta med lära dem att hålla utifrån perspektivet om att vänja den unge vid vägen han ska vandra.)

Låt oss komma ihåg Jesu löfte: Se, jag är med er alla dagar tills tidens slut. Detta löfte får vi inte bortse från när vi talar om församlingens barn- och ungdomsverksamhet. Om den blir sådan, att står på linje med det som han själv har sagt, så gäller också löftet: Jag är med er, jag som har all makt är med er, – och det alla dagar, ända tills jag kommer åter i härlighet. Samtidigt vill jag peka på att ingenstans så är Jesus så konkret närvarande som i HHN. Och dit ska vi med flit, värme och undervisning hjälpa alla våra barn och ungdomar till att få upptäcka glädjen i mötet med Jesus där. Kanske att vi här också har en viktig fråga att överlägga om: med vilken rätt väntar vi med att låta de unga gå till Herrens bord ända tills de i 14–15-årsåldern konfirmeras.)

Dopet och tron

Man kan aldrig som förälder eller församling undervisa för kraftfullt och för mycket om dopets betydelse. Det är så stort och avgörande ...

Likafullt får det aldrig ske på bekostnad av ordet om tron. Men det är den tro som skapas när vi undervisar tydligt om vad dopet betyder, vad som har skett i dopet.

Detta betyder, att de döpta måste få höra Livets ord, Ordet om honom, som gav oss liv i dopet. Vet ni inte, att vi alla, som blivit döpta till Kristus Jesus har blivit döpta till hans död?(Rom. 6:3) I Joh 8:31 hör vi hur Jesus sade till de judar som hade satt tro till honom: "Om ni förblir i mitt ord, är ni verkligen mina lärjungar." All verksamhet bland barn och unga i församlingen handlar om att hjälpa dem att förbli i Jesu ord. Det är Jesu ord som skapar tron. Hans ord är ju inte bara ett ord om vad vi fått, vad vi äger, utan det är ett ord som skapar tron. Och får inte ordet skapa tro, så går vi miste om det som dopet skänkt oss: vårt barnskap och vår del i det konungliga prästerskapet. Jesus sade: Den som tror och (blir) är döpt ska bli frälst. Men den som inte tror ska bli fördömd. Mark. 16:16

Jesu mandat till sin kyrka om att lära dem att **hålla** allt ..., här med betoning på hålla handlar väl inte minst om detta att blir en tro som är verksam i kärlek. Jesus sin sista kväll på jorden, Joh 13:35, "Om ni har kärlek till varandra, skall alla förstå att ni är mina lärjungar." När lagen fortsatt förkunnas om vad som är Guds vilja om vår vandring i världen, vår vandring med dem i familjen, med dem i församlingen, med dem som vi möter i skola och arbete och bland grannar, då blir vår synd om och om igen en ny verklighet. Men ur ordet om syndernas förlåtelse växer det en ny kärlek. "Ett nytt bud ger jag, att ni ska älska varandra", sade Jesus. Denna kärlek är ett utflöde av livet i Kristus, livet i hans ord, glädjen i syndernas förlåtelse. Detta är centrum i den kristna församlingens arbete, också i dess barn- och ungdomsverksamhet.

4. Vänj den unge vid den väg han bör vandra

Vi känner säkert alla ordet i Ords 22:6, där vi läser: Vänj den unge vid den väg han bör vandra, så viker han ej av från den när han blir gammal. (Dk: Væn drengen till den vej, han skal følge, da viger han ikke derfra, selv gammel.) Det finns en väg som den unge ska vandra. Det finns en livsväg, som följer av dopet och som följer av att Kristus är uppstånden och är den sanne Konungen. Det finns en väg som principiellt är densamma för alla trons människor, och det är just trons väg, vägen i tro på Herren Jesus, vägen i hans efterföljd. Det är en väg, en vandring med Kristus, i familjen, i församlingen och dess gudstjänstliv och dess arbete att nå människor utanför, och det är en vandring med Kristus i samhället.

Att vänja (att væne) – det är att hjälpa någon att göra något till en vana. Vi kan ju komma ihåg hur Jesus hade till vana att fira gudstjänst i synagogan. Den goda vanan är inte något dåligt. Det är sant att vanekristendom (som vi säger på svenska) är något som står i motsats till ett levande och äkta kristenliv. Men ett kristenliv utan goda vanor är omöjligt. Det är t ex som någon uttryckt det: den som inte ber på bestämda tider ber inte heller på obestämda!

Berätta för dina barn

I ett viktigt avsnitt i Femte Mosebok kan vi läsa: Se, jag har lärt er stadgar och föreskrifter så som HERREN, min Gud, har befallt mig, för att ni skall följa dem i det land dit ni kommer för att ta det i besittning. 6 Ni skall hålla och följa dem, och det skall tillräknas er som vishet och förstånd av andra folk. När de får höra om alla dessa lagar skall de säga: "I sanning, detta stora folk

är ett vist och förståndigt folk." ... Men tag dig till vara och akta dig väl, så att du inte glömmet vad dina ögon såg och inte låter det vika ifrån ditt hjärta under alla dina livsdagar utan **berättar för dina barn och barnbarn** vad som skedde den dag då du stod inför HERREN, din Gud, vid Horeb, då HERREN sade till mig: "Samla folket till mig, jag vill låta dem höra mina ord, och de skall lära sig dem så att de fruktar mig så länge de lever på jorden, och de skall lära sina barn dem." 5 Mos 4:5ff

Vi läste: Så att du inte glömmet vad dina ögon såg ... utan berättar det för dina barn och barnbarn ... vad som skedde den dag då du stod inför Herren, din Gud, vid Horeb ... och de ska lära sina barn dem ... Här finns något som inte får glömmas – och detta ska förmedlas till barn och barnbarn. Och barnen ska föra det vidare till sina barn. Här finns en stafettpinne, som ska lämnas över.

I två likartade ställen lite senare i samma bok hör vi Moses förmana folket: (5 Mos 6:7) Du skall inskräpa dem hos dina barn och tala om dem när du sitter i ditt hus och när du går på vägen, när du lägger dig och när du stiger upp. (5 Mos 11:19) Ni skall lära era barn dem genom att du talar om dem när du sitter i ditt hus och när du går på vägen, när du lägger dig och när du stiger upp. Här är något som ska inskräpas hos barnen, något som de ska få undervisning om. Det ska ske när ni är hemma, det ska ske på resa, det ska ske morgon och kväll.

Här handlar det om en traditionsförmedling, som både handlar om Guds vilja och avgörande frälsningshistoriska händelser. Den stora uppenbarelsen på berget Horeb, när Gud i brinnande eld, åska och storm, jordbävning och dimma steg ner och talade till Moses och till folket och de blev kallade ett Guds egendomsfolk, ett konungligt prästerskap, (2 Mos. 19).

Vi läser vidare från 2 Mos 13:8–10. På den dagen skall du förklara för din son: Detta gör jag på grund av det som HERREN gjorde för mig, när jag drog ut ur Egypten. Det skall för dig vara som ett tecken på din hand och som en påminnelse på din panna,* att HERRENS undervisning skall vara i din mun, ty med stark hand har HERREN fört dig ut ur Egypten. Denna stadga skall du hålla på den bestämda tiden år efter år. Du ska förklara för din son vad du gör, när du håller påskhögtid, vad det betyder och vilken stor sak det är att Gud har räddat oss ut ur slaveriet.

Detta har i hög grad tillämpning på den nytestamentliga församlingen och dess föräldrar, när det handlar om Jesu ord: lär dem att hålla allt vad jag har befallt.

Herren Jesus lät ett barn komma fram

Vi minns alla berättelsen om hur mammor kom till Jesus med sina barn. Och Jesu ord till dem: Låt barnen komma till mig och hindra dem inte. Vi kommer också ihåg hur Jesus lät ett barn komma fram – och så använde han det som åskådningsexempel. Av detta kan vi bli lära: barnen var med, när Jesus undervisade! Barnen var inte bara välkomna – de skulle vara med!

Kanske att vi inte alltid riktigt tänker på vad som står om det stora brödundret, när det står att det var femtusen män, utöver kvinnor och **barn**. Det betyder, att barnen var där. Föräldrarna hade tagit med sig sina barn. Och de fick höra hans undervisning, fick se undret. Det var också ett barn, som kom fram med de fem bröden och de två fiskarna av vilka Jesus gjorde undret. Barnen fick vara med och äta. Och bli mätta. Barn känner ofta av hungern tidigare än vuxna. Jesus måste ha känt inte minst barnens hunger. Här blev de mättade, för det står att alla (inklusive barnen) blev mätta!

Som ni har förstått tidigare är det min övertygelse, att det stora mötet på berget i Galiléen med "the Great Commission" inkluderade de 500 vittnen, som Paulus talar i 1 Kor. 15. Och har det varit femhundra män, så har det allra största sannolikhet inneburit att där ha varit också många kvinnor och barn. Och barnen har mött den uppståndne – även om de inte kunde räknas för vittnen. Men de såg honom, den förhärligade! Kanske att den synen hade likheter med Förklaringsberget. Och hörde orden!

Det avgörande i detta: Barnen och de unga var med! Om vi nu fortsätter vår vandring i NT in i urkyrkans tid, så som vi finner denna beskriven i Apostlagärningarna och därifrån vill jag hämta något om

Barnen och gudstjänsten

Jfr Apg 2:42 där Lukas skriver att "de höll troget fast vid 1) Apostlarnas undervisning, 2) Brödragemenskapen, 3) Brödsbrytelsen och 4) Bönerna. De orden rymmer mycket. Centralt i den unga kyrkan stod den apostoliska undervisningen, som både återgav det stora som hade skett och den djupa betydelsen för det kristna livet. Det är tydligt att den unga kyrkan stod i ett intimt förhållande till varandra, att kärleken flödade dem emellan. Det är kristallklart att nattvarden hade en mycket stark ställning. När man höll fast vid bönerna, så betyder det att de kristna fortsätta att följa synagogans bönestunder.

Lukas fortsätter sedan sin redogörelse med att berätta om brödsbrytelsen, som skedde i hemmen, sannolikt i de större hus, som kunde rymma en liten

församling. Och han tillägger att man bröt bröd i **jublande innerlig glädje**. I hemmen: var barnen där? Naturligtvis! Vi repeterar Jesu ord: låt barnen komma till mig och hindra dem inte. De orden glömde nog inte Petrus så lätt! Här var barnen med och upplevde föräldrars och andras jublande glädje. Och drogs med!

Detta är exempel på hur man vande de unga vid den väg de skulle vandra.

Vi kan också ana, vilken stor betydelse församlingens gudstjänst hade. Ja, helt avgörande roll i den kristna församlingen. Måltidsgemenskapen kring Ordet och det heliga bordet – gör detta till min åminnelse – var både församlingsskapande och identitetsskapande.

Vad är gudstjänsten? Det är församlingens möte med sin Herre! Han möter de sina i Ordet och sakramenten och han bor i de heligas gemenskap. De möter honom i bön, syndabekännelse, lovsång och tillbedjan – i jublande glädje.

Vänj den unge vid att vara där, så att han/hon får uppleva och förnimma detta glädjefyllda möte med den Uppståndne.

Jfr hur Lydia resp. fångvaktaren i Filippi lät döpa sig – tillsammans med hela sitt hus, sin familj, vilket betyder, att det inte går att utesluta att detta har inkluderat barns dop. Vi minns hur fångvaktaren efter den uppskakande händelsen med jordbävningen i fängelset: Sedan förde han ut dem och frågade: "Ni herrar, vad skall jag göra för att bli frälst?" De svarade: "Tro på Herren Jesus så blir du frälst, du och din familj." Och de predikade Herrens ord för honom och för alla i hans familj. Redan vid denna tid på natten tog fångvaktaren dem med sig och tvättade deras sår. Och han och de som hörde till hans familj döptes genast. Sedan förde han dem upp till sin bostad och dukade ett bord, jublande glad över att han med hela sin familj hade kommit till tro på Gud. Apg. 16:30ff.

Lägg märke till Paulus löfte om frälsning för hela familjen (hela hans hus), vilket måste ha inkluderat husets barn, både hans egna, kanske släktingars och inte minst slavars barn. Lägg märke till att Paulus predikade för hela familjen. Vi ser hur glädjen i detta fångvaktarhem hade ersatt den fruktan och ångest, som var en realitet tidigare. Vi kan tänka, hur fångvaktaren har berättat för sina barn om den hemska händelsen – och lösningen och Guds svar genom Paulus. Och Paulus har undervisat den nydöpta familjen och husfolket där kring det dukade bordet!

Jag kan inte låta bli att kort nämna om den välkända sammankomsten och nattvardsgudstjänsten i Troas, Apg. 20, där den unge mannen (eller tonåringen) satt i fönstret. Men så somnade han och föll ut. Och dog! Men uppväcktes! Vilken omsorg församlingens grundare och apostel hade om den unge mannen! Vad kom inte detta att betyda för hela församlingen men kanske inte minst för de många unga, som säkert fanns med där på övre våningen i det hus där församlingens brukade samlas och Paulus nu var hedersgäst.

5. Församlingens viktigaste medarbetare

Föräldrars stora betydelse

Det är stort för en församlingspastor att ha goda medhjälpare, ja, det är ofattbart stort och dyrbart. Söndagsskollärare och andra medhjälpare bland barn, sådana som kan hjälpa till i ungdomsarbete och konfirmationsundervisning – vilken gåva! Men inget kan som goda föräldrar medverka till att barn och unga kommer in och vidare på livets väg. Föräldrarna är församlingens allra viktigaste medarbetare i barn och ungdomsarbetet. Därför måste de stöttas! Uppmuntras! Tröstas! Hjälpas! Undervisas!

Ingen kan som föräldrarna vara förebedjare, förebilder, ledsagare!

Det är i synnerhet genom att uppleva Guds godhet genom föräldrarnas godhet som barn och unga får en verklig förnimmelse av Guds godhet.

De får uppleva Guds helighet genom föräldrarnas gudsfruktan och genom deras milda resp. stränga förmaning.

Som en far förbarmar sig över barnen, så förbarmar sig Herren över dem som fruktar honom, Psalt. 103:13 Så stort om barnen får erfarenhet av detta, för att därigenom förstå hur Herren förbarmar sig över oss.

Våra bröders åklagare

Jag vill här peka på en avgörande sak och som är motsatsen till pappan som förbarmar sig över sitt barn. Paulus skriver i Ef. 6 ett viktigt ord: Och ni fäder, reta inte upp era barn, utan fostra och förmana dem i Herren. (I den gamla svenska övers., 1917, stod det: "Ni fäder, reta inte era barn till vrede ...!") Ett exempel på vad detta kan vara är detta som ligger så naturligt till för oss: att

anklaga barnen (vilket vi lätt gör med våra medkristna också, när de inte uppför sig enligt vår egen norm!). Uppenbarelsboken lyfter här ett perspektiv, som jag knappt vågar ta med, därför att jag själv blir så drabbad: Det handlar om ordet i Upp 12:10 Och jag hörde en stark röst i himlen säga: "Nu har frälsningen och makten och riket blivit vår Guds och väldet hans Smordes. Ty våra bröders åklagare har blivit nerkastad, han som dag och natt anklagade dem inför vår Gud. Ni vet hur irritationen över barnens eller tonåringarnas fel blir till anklagelser, som går som spjut in i de ungas hjärtan. Ibland är våra förmaningar inget annat än inlindade anklagelser – och som väcker barnens ilska och vrede. Jag vet nog att gamle Adam i ett barn kan vara mycket trotsig också utan detta. Men hur ofta har jag inte här blivit min broders åklagare – och gjort gemensam sak med honom, som blivit nedkastad från himlen!

Det blir stor skillnad därhemma om vi tar Paulus ord 1 Tess. 5:14–16 på allvar. Vi uppmanar er, bröder: tillrättvisa de oordentliga, uppmuntra de missmodiga, ta er an de svaga och ha tålamod med alla. Se till att ingen lönar ont med ont. Sträva i stället alltid efter att göra gott mot varandra och mot alla människor. Var alltid glada.

En församlings absolut viktigaste och grundläggande barn- och ungdomsverksamhet sker på hemmaplan! Den prioriteringen glömmar nog många församlingar. Stödet till föräldrar är avgörande. Men också det övriga som sker i församlingen av arbete bland barnen och de unga är principiellt ett stöd till föräldrarna i deras mandat. Till detta kommer ytterligare ett perspektiv, som i sig kräver helt sitt eget föredrag: stödet till föräldrarna i deras relation till varandra som makar. Ty den relationen i en levande tro på Gud har avgörande betydelse för hur föräldrar umgås med sina barn.

Pastors hem

Kanske vi här kunde få lägga till, att församlingens viktigaste hem är pastorns! Han (episkopos) ska väl förestå sitt hus och se till att hans barn lyder (lyder evangeliet och lyder sina föräldrar) och visar all respekt. Om inte: hur skulle han kunna förestå Guds församling? Men jag tänker att vi får höra mer om det i morgon genom Jan Bygstad.

Ett ord om fjärde budet: Hedra din far och din mor, för att det må gå dig väl och du må länge leva i ditt land. Befallningen till oss att hedra våra föräldrar har djupast sett att göra med att hedra och ära Gud. Mina föräldrar ska hedras, därför att det är genom dem som Herren har skapat mig. Jag finns till

genom dem, därför att Gud ville det så, och utvalde dem åt mig. Men föräldrar ska hedras också på det sättet att det är genom dem som Gud först och främst vill ge oss människor tron, och bli fostrade i god mening in på livets väg. Föräldrarna är normalt Guds viktigaste redskap för att fostra och utrusta en ung människa. Det är till dem han säger: Vänj den unge vid den väg han bör vandra.

Föräldrars bön om förlåtelse

Föräldrarna i hemmet genom sin glädje i tron, sin kärlek till varandra och sina barn, genom sin kärlek till Herren och hans ord, till hans församling och dess gudstjänst – det är förebildande och avgörande för barnen. Men om nu den kristna trons innersta centrum är syndernas förlåtelse, så är det nog föräldrarnas liv i just syndernas förlåtelse som är mer avgörande än något annat.

Det handlar om makarnas inbördes bön om förlåtelse, så att barnen hör det. Det handlar om att föräldrarna ber sina barn, när de har gjort illa mot dem, om verklig förlåtelse. Och i barnens gemenskap ber föräldrar sin Frälsare om förlåtelse för sina synder. Då lär sig den unge att gå den väg han bör vandra, förlåtelsens väg.

Fyra bibliska exempel

Jag vill nu visa på fyra exempel på hur Gud använder föräldrar, när han utser och utrustar någon till att bli en särskild tjänare i sin kyrka.

a) Ett vackert barn

Detta handlar, som Ni förstår, om Moses. I 2 Mos 2:1–4 kan man läsa: En man av Levi stam tog till hustru en levitisk kvinna. Hustrun blev havande och födde en son. Hon såg att det var **ett vackert barn** och höll honom gömd i tre månader. Men när hon inte kunde gömma honom längre, tog hon en korg av papyrus och strök på jordbeck och tjära, lade barnet i korgen och satte den i vassen vid Nilens strand. Hans syster ställde sig på avstånd för att se vad som skulle hända med honom.

Alla föräldrar brukar tycka att deras barn är ett vackert barn – och man undrar, vad som ska bli av honom eller henne. Vad såg Moses mor, Jokebed och hennes man Amram, eftersom de orden används: Hon såg att det var ett

vackert barn? Anade hon en Guds kallelse? Vi vet inte. Man var i ett mycket trängt läge. Faraos hade beslutat att alla nyfödda judiska pojkar skulle dödas. Och deras nödrop till Israels Gud hörs i himlen. Efter tre månader vågade hon inte gömma honom längre. Och gjorde i ordning den lilla flytande korgen. Så skedde ju det underbara och för Moses framtid så avgörande, både att han blev adopterad av Faraos (kanske barnlösa) dotter och fick sin egen mamma till amma (dk: amme) och fick under den första tiden bo med sina föräldrar. Och Gud förde under åttio år mannen Mose fram till den dagen när han skulle träda fram som Israels ledare.

Amram hade sett att det var ett vackert barn. Ett barn, som Gud vill ska bli vacker i hans ögon genom att komma in i hans plan. Med varje människa har Gud en plan, som han kan förverkliga om tron får råda i hennes liv. Till den planen hör att Gud vill att hon ska bli en del i församlingen, i hans kropp och bli till välsignelse, till tjänst för andra. Att i varje barn se ett vackert barn, ett barn som Gud har goda planer för, är föräldrars kallelse och privilegium. Det är också ansvarig herdes kallelse att se denna skönhet hos varje barn eller ung människa han har i sin församling. Hur hjälper jag och vi detta barn in i den sköna kallelsen?

b) Ett bönebarn

Detta handlar om Samuel, som i en tid, när Guds ord var sällsynt, blev en av Israels största ledare.

Vi minns hur Hanna tillsammans med sin man och hans andra hustru kom till templet/tabernaklet i Silo för den årliga gudstjänsten. Barnlöshet var en hjärtesorg för Hanna. Men hon gjorde sin nöd till bön. Och Gud hörde – och använde den dålige översteprästen Eli för att förkunna löftet om en son.

I Hannas bön fanns ett löfte till Gud att om hon fick en son, skulle han få bli tjänare i Guds hus. Trots det dåliga ryktet, som templet och dess präster (inte minst Elis söner) hade, så visade hon ett märkligt förtroende till detta, som Guds tabernakel, Guds heliga plats. Men det förtroendet hon visade när hon lämnade Samuel i templet var ett förtroende till Gud och därför att hon var förvissad att Gud hade ämnat honom för något viktigt. Utan att fördjupa oss den sociala situation som uppstod när pojken lämnades i templet och de bara träffades en gång om året får vi lämna. Men hennes fortsatta omsorg är tydlig, inte minst genom de nya allt större dräkterna hon har med sig år efter år.

Barn som är sina föräldrars bönebarn får en särskild välsignelse och de blir ofta en verklig välsignelse i Guds kyrka. Nu är Samuel en unik person, som

på ett unikt sätt fick lära sig att känna igen Guds röst. Men i en djupare mening är varje litet barn, som vi har ibland oss en unik person, och som kan bli till en unik välsignelse.

Hannas förtrolighet med Herren, men också hennes förtroende till templet är en bild av det ömsesidiga förtroende som föräldrar och församling kan få ha i barnens och de ungas fostran.

c) Den Högstes profet

Detta handlar om Johannes, som senare fick namnet döparen, prästparet Elisabets och Sakarias' son. Det gamla prästparet hörde till "de stilla i landet" som väntade på Israels tröst, på Messias. Likt Samuel var också Johannes ett bönebarn. När Sakarias tunga får nytt liv på omskärelsens dag, hör vi honom utbrista i den underbara lovsången, Sakarias lovsång: Och du, barn, skall kallas den Högstes profet. Ty du skall gå före Herren och bana väg för honom och ge hans folk kunskap om frälsning, att deras synder är förlåtna för vår Guds innerliga kärleks skull. Luk. 1:76–78 Under de stumma månaderna hade insikten vaknat och vuxit om vem detta barn var – förutsagd av profeten Jesaja: Den högstes profet, som skulle bana väg för Herren. Han skulle bli vägröjaren. Detta visste Sakarias att det var Guds plan för hans son.

På det sättet kan normalt inga föräldrar känna till Guds plan – bara att Gud har en plan också för deras barn.

Hur har Elisabet och Sakarias vant den unge Johannes vid hans väg? Jag vill peka på fyra "fält": Hemmet med dess dagliga andaktsliv, synagogan med dess bönegudstjänster och undervisning, templet med dess offergudstjänster och bönetider – och inte minst den personliga relationen mellan Sakarias och Elisabet och deras unge son, deras omsorg om honom och deras roll som förebild.

Vi ser här samband mellan hem och "församling" som en avgörande del av Guds omsorg om hur Johannes blev Guds tjänare.

d) Döttrar med profetisk gåva

Dessa fyra flickor, döttrar till evangelisten Filippus, som ägde "profetisk gåva" talar vi kanske inte så ofta om. Två saker vill jag peka på.

Att de ägde profetisk gåva – föreställer jag mig – kan ha betytt att de ägde en nådegåva att tala med människor, kanske främst med kvinnor, kanske till att i en viss mening utöva själavård och kunde tillämpa Guds ord in i dessa människors liv. Kanske att det förekom att de hade ett relevant vittnesbörd vid gudstjänsten i sin fars församling, ett vittnesbörd som träffade rätt in i situationen. Att de skulle i församlingen ha innehaft någon form av profettjänst, liktydig med Ordets tjänst, är för mig otänkbart. Men en välsignelse i Caesarea med omnejd har de säkert varit på ett ovanligt sätt. Tänk att få ha medarbetare i församlingens barn- och ungdomsarbete med profetisk gåva!

Deras far, Filippus, som var en av de sju som vigdes för tjänst i Jerusalem, till tjänst vid borden, vilket med stor sannolikhet inkluderade att leda husförsamlingars brödsbrytelse. Men liksom Stefanus hade han stora nådegåvor att förkunna. Och blev en missionär i Samarien i en tjänst som ledde till stor väckelse. Efter mötet med den etiopiske hovmannen drar han sig längs kusten uppåt mot Caesarea vid havet, där den romerska administrationens hade sin huvudstad. Det tillhörde Samarien – alltså det område där han varit redskap till väckelse. Troligt är att Filippus blev den förste "biskopen" i Caesarea. Och så har dessa flickor vuxit upp i ett hem, som var en församlingsföreståndares. Eller får vi kalla det ett prästhem. Här bodde en pastor, och han var också pastor för sina barn. Och det fick betydelse för hela församlingen genom den nådegåva, som Anden gav åt hans döttrar, som följde i sin fars fotspår.

Dessa exempel stryker under det, som är den stora saken här: Föräldrarna som församlingens viktigaste medarbetare i dess barn- och ungdomsverksamhet. Dessa måste vi som är ansvariga ledare utrusta, undervisa, uppmuntra, hjälpa och trösta. När Luther skrev sin lilla katekes, så var det just som ett hjälpmedel för prästerna att ge åt föräldrar, åt husfar för att kunna undervisa sina barn enkelt i den kristna tron.

6. Barnen i det konungsliga prästerskapet

Det heliga dopet är en prästvigning. In i det konungsliga prästerskapet. Liksom prästerna i gamla förbundet hade rätten eller privilegiet att få gå in i templet, där Guds närvaro, särskilt i det allra heligaste, var själva saken. Man fick gå in till Gud. Jesus har genom sin död öppnat en ny och levande väg in till Gud, in genom förlåten, sin kropp, in det allra heligaste, som inte är gjort

med händer. Det betyder att vi som ett konungsligt prästerskap äger ett privilegium att få lov att träda fram inför Gud, in i det allra heligaste. In till Gud, där Sonen sitter på Faderns högra sida. Genom honom (Kristus) har vi tillträde till Fadern, Ef. 2:18. Kristus har öppnat en ny och levande väg in i det allra heligaste – också för barnen. Och vi får be, tillbe och lovsjunga. Här inne får vi hämta allt vad vi behöver. Här får vi tala med Gud om allt. Här får vi lovsjunga Gud och Lammet. Här inne vid nådastolen, där blodet är utgjutet.

Hit får stora och små komma. Här inne talar Gud från den nya nådastolen genom sina tjänare det som Johannes skriver i sitt första brev: Jag skriver till er, **barn**: era synder är förlåtna för hans namns skull. 1 Joh. 2:12. Också barnen behöver ordet om syndernas förlåtelse.

När församlingens barn- och ungdomsverksamhet ska hjälpa barnen och de unga att förstå hemligheten med det konungsliga prästerskapet, så handlar det främst om att ta dem med in i bönen, be med dem, låta dem få uppleva glädjen och välsignelsen av att be. Det handlar också om att ta dem med i gudstjänsten och dess möte med Herren, hjälpa dem och undervisa dem om gudstjänsten mening.

Det handlar också om sången och glädjen, jublet och lovsången. Vi minns de första kristnas sammankomster i jublande glädje. Den nya sångens glädje som är sången till honom, som löst oss från våra synder. Det är glädjen kontra dysterhet, otrons missmod, anklagelseatmosfären. Stora och små uppmanas i Psaltaren 100 att tjäna HERREN med glädje, kom inför hans ansikte med jubelrop! Besinna att HERREN är Gud. Han har gjort oss och inte vi själva. Vi är hans folk och får i hans hjord. Gå in i hans portar med tacksägelse, i hans gårdar med lov. Tacka honom, lova hans namn!

Den sunda kristna församlingens barn- och ungdomsverksamhet hjälper de unga in i församlingens gemenskap, så att unga sjunger med de gamla. Den olyckliga oordningen där ungdomar håller sina egna möten med sin egen musik utan att delta med församlingen i den gemensamma gudstjänsten är en förödande ordning. Barnen, de unga och de gamla är i Kristus ett heligt folk, ett konungsligt prästerskap.

Tillsammans med barnen, eller barnen tillsammans med oss (prioritetsordning?) är vi uppbyggda till en Guds boning i Anden!

7. En skiss

Mot bakgrund av det som hittills sagts så vill jag bara här till sist lämna en "skiss" på en församlingsundervisning för barn och unga. Först så finns det tre viktiga "arenor", där detta sker.

a) Den kristna församlingens "undervisningsarenor"

I församlingen: Församlingens gudstjänst, dess söndagsskola, konfirmationsundervisning (ev. anordnad i gemenskap med fler församlingar), fortsatt undervisning av unga, liksom undervisningsgrupper för dem som är nya i församlingen

I hemmet: Dagliga morgon- och aftonböner med hemmets egen undervisning av barnen och de unga, liksom hemmets hela liv i vardag och högtid, måltider och resor

Flera församlingars gemensamt ordnade undervisning kan vara följande: Kristen skola, gemensam konfirmationsundervisning på t ex en lägergård, ungdomssamlingar/-läger, bibelskola och - inte minst - teologisk utbildning

b) Några avgörande områden för församlingens undervisning av barn och unga

Frälsningshistorien (biblisk historia med kristen historiesyn)), med skapelsen, syndafallet, syndafloden, utväljandet av Abraham, räddningen ut ur Egypten, templet och Jerusalem, kungatiden, profeterna, Jerusalems undergång, exilen, återkomsten och det nya templet, Jesu födelse, liv, lidande, död och uppståndelsen, Andens utgjutande, apostlarnas verksamhet och den unga kyrkan, de apostoliska breven till kyrkan i hela den yttersta tiden, Kristi ankomst till dom, Guds folks bröllopfest

Läran, sammanfattad t ex i katekesens fem/sex huvudstycken: Buden, den apostoliska tron, Fader vår, dopet, boten/bikten (avlösningen), nattvarden. Kyrkans sju kännetecken.

Bibelläsning och Bibelns böcker, dvs. hur läser jag min bibel och vilka böcker innehåller den (med korta isagogiska sammanfattningar)

Församlingens gudstjänst, varför firar vi gudstjänst och vad betyder det?

Mötet med vår tid, å ena sidan vad man bör vi tänka t ex om evolutionism, homosex, feminism, abort, samboförhållande mm, liksom hur man svarar när kamrater frågar elakt (eller nyfiket) om tron (apologetik) och andra sidan hur vi möter vår samtid med evangeliet

Teologisk och pastoral utbildning (främst för dem som ska bli Ordets tjänare), grundläggande teologiska studier, pastoral undervisning och träning. Den kristna församlingen måste ställa frågan: hur får våra unga blivande Ordets tjänare den nödvändiga utbildningen?

c) Vem vakar över detta?

Församlingens herde har att leda detta viktiga arbete med hjälp av de medarbetare Herren ger honom. Det är sedan en god allmänkyrklig ordning att det finns en tillsynsman (biskop), som vakar över församlingarna inom ett lite större område och som kan uppmuntra i svåra tider.

18

Till sist

8. Avslutning: Här är jag och barnen!

Bonden sår en god säd men ibland kommer den på vägen och den ger ingen skörd. Det vet varje församlingsföreståndare. Men ibland måste vi säga: min försummelse var värre än de andras! Och vi har inget annat än syndernas förlåtelse genom Jesu Kristi, Guds Sons, blod! Men för den sakens skull, för Kristi blods skull, ska vi få vara med på den stora dagen, när Herren Jesus står där inför Fadern med hela sin kyrka och säger: Här är jag och barnen som du gav mig! Och den som med bön och Guds ord har arbetat i hans församling ska kunna vända sig runt om där och se: där är den, och där är den – och själv kunna säga: Se, här är jag och barnen som du gav mig.